

REPORTAGE Haarlemse weefselbank draait op volle toeren na nieuwjaarsbrand in Zwitserland

'Werken aan oorlogsvoorraad'

Een jaar geleden trok in het voormalige gebouw van de Nederlandse bank ETB-Bislife, de weefselbank van Nederland met onder meer hartkleppen, hoornvliezen, bot en huid. Voor dat laatste draait de non-profitorganisatie momenteel op volle toeren. Na de cafébrand in het Zwitserse skioord Crans-Montana met oud en nieuw levert de bank daar zeker honderdduizenden vierkante centimeters huid.

Jelmer Koper
jelmer.koper@mediahuis.nl

Haarlem ■ Wie aan levensreddende zorg denkt, ziet vaak chirurgen, ambulances of intensivereafdelingen voor zich. Minder zichtbaar is het werk van weefselbanken, terwijl juist ook zij cruciaal zijn. ETB-Bislife is gevestigd in de Haarlemse Waarderpolder. Gedoneerd weefsel wordt hier via onder andere de Nederlandse Transplantatie Stichting binnengebracht, geprepareerd, opgeslagen en geleverd aan tientallen ziekenhuizen over de hele wereld. Een kijkje achter de schermen met het hoofd van de huidafdeling, Antoon van den Bogaardt.

„Op 1 januari kwam een bestelling vanuit Zwitserland bij ons binnen voor 20.000 vierkante centimeter huid”, begint Van den Bogaardt terwijl hij door de grote gangen van het lab loopt. „Twee collega's zijn direct in de auto gesprongen en hebben ervoor gezorgd dat vanuit onze voorraad nog de volgende ochtend weefsel geleverd kon worden in Zwitserland.”

Twee huidanalisten zijn in het lab op de begane grond bezig met het prepareren van het huidweefsel. „Van bepalen van de afmetingen tot het aanbrenge van een netpatroon”, wijst Van den Bogaardt aan vanachter het glas. „Dit wordt vervolgens in containers, kleine potjes, met glycerol bewaard in koelcellen verderop in het pand. Zodat het na allerlei onderzoeken geleverd kan worden.” Op de gang wordt net een nieuwe lading donorhuid klaargezet voor transport. „Per patiënt in Zwitserland kan afhankelijk van de ernst van de verwondingen, duizenden vierkante centimeters aan huidweefsel nodig zijn. In een potje gaat zo'n 50 tot 300 vierkante centimeter.”

Fusie

De oorsprong van ETB-Bislife ligt in de jaren zeventig en tachtig, toen ziekenhuizen in Nederland hun eigen kleine weefselbanken begonnen. Orthopeden richtten botbanken op, brandwondenartsen ontwikkelden een huidbank en elders ontstonden een hartklepbank en oogbanken. „Dat waren initiatieven vanuit direct medische noodzaak”, vertelt Van den Bogaardt. „Iedereen deed het op zijn eigen eiland.”

Die versnippering hield decennialang stand, tot de regelgeving steeds strenger werd. Nationale wetgeving en Europese richtlijnen maakten het moeilijker voor kleine, zelfstandige bankjes om te blijven voldoen aan alle eisen. In 2014 adviseerde de Gezondheidsraad daarom om de weefselketen te centraliseren. Uiteindelijk fuseerden meerdere Nederlandse weefselbanken, waaronder de Corneabank uit Beverwijk, de Hartkleppenbank uit Rotterdam, de Botbank uit Leiden en Nijmegen. Uiteindelijk

Aan het werk in de Haarlemse weefselbank.

FOTO UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUITERS

werden in december 2024 de banken definitief samengebracht in de Waarderpolder.

ETB-Bislife is ondanks het kleine team waarmee het werkt, een belangrijke speler in Europa en wereldwijd. „Opvallend is dat Nederland relatief weinig donorhuid nodig heeft. Dat is geen tekort, maar juist een gevolg van succesvolle preventie”, zegt Van den Bogaardt. „Brandveiligheid, betere voorlichting en industriële normen en snelle eerste hulp zorgen ervoor dat zware brandwonden minder vaak voorkomen. Huid is een traumaproduct. Hoe minder we het nodig hebben, hoe beter.”

Toch moeten donaties blijven doorgaan. Als ETB-Bislife alleen zou leveren aan Nederlandse patiënten, zou een deel van de gedoneerde huid ongebruikt blijven. Daarom wordt het overschot aan huid ingezet in het buitenland, van Europese brandwondencentra tot landen in Azië en het Midden-Oosten.

„Dat ligt soms gevoelig, maar bij grote rampen is het onmiskenbaar nuttig. En bij rampscenario's, zoals nu in Zwitserland, begrijpt men het dan ook wel.”

Oorlogsscenario

De roerige geopolitieke tijd slaat ook ETB-Bislife niet over. Zij werken al aan scenario's om zich voor te bereiden op een oorlogssituatie. „Voordat deze ramp in Zwitserland plaatsvond, waren we ons eigenlijk aan het voorbereiden op onze rol in oorlogsscenario's. Oorlogen, maar ook klimaatverandering

„Opvallend is dat Nederland relatief steeds minder donorhuid nodig heeft. Dat is een gevolg van succesvolle preventie

Antoon van den Bogaardt
Hoofd huidafdeling ETB-Bislife

vergroten het risico op massale brandwonden en dus een stijgende vraag naar vooral huidweefsel. Bosbranden in Portugal in Spanje zijn geen uitzondering meer. En de oorlog in Oekraïne zet ons ook aan het denken, welke rol we daar kunnen spelen. Levering kunnen wij niet zelf doen, dat zal vanuit de overheid moeten worden geregeld, want je zit in een conflictgebied. Dat kunnen wij niet alleen dragen. Maar als je het hebt over weerbaarheid, hoort medische zorg daar net zo goed bij als wapens en noodpakketten.”

„Een belangrijke kanttekening daarbij is”, benadrukt Van den Bogaardt, „dat er altijd voldoende voorraad zal zijn voor patiënten in Nederland. Wij hebben standaard honderdduizend centimeter huid als ijzeren voorraad.”

Donoren

Jaarlijks levert ETB-Bislife meer dan een miljoen vierkante centimeter aan huid. Vlak na corona, in 2022, liefst 1,8 miljoen centimeter. 2024, het jaar van de vestiging in Haarlem, werd er maar 50.000 centimeter weefsel geleverd. „En vorig jaar zaten we juist weer rond de 1,4 miljoen. Dat laat zien dat de vraag erg schommelt en we dus ook moeten kijken naar plekken waar huidweefsel nodig blijft, bijvoorbeeld in conflictgebieden.”

Er blijft voldoende donorhuid bij de weefselbank binnenkomen, ziet Van den Bogaardt. Tegelijkertijd wordt nauw samengewerkt met universiteiten die onderzoek doen naar innovatieve technieken voor bijvoorbeeld kunstmatige oplossingen. „Tweedegraads brandwonden van bijvoorbeeld heet water worden vaak al met een ander middel behandeld. Vooral voor derdegraads verwondingen blijft natuurlijk donorhuid nodig.”

„Toen ik in 2007 begon bij de Hartkleppenbank in Rotterdam, zei men: over een paar jaar zijn hartkleppen wel vervangen door kunstproducten. We zijn bijna twintig jaar verder en ze zijn bij bepaalde indicaties nog steeds de gouden standaard. Dat geldt ook

Crans-Montana

De nieuwjaarsnacht in het skioord Crans-Montana eindigde dramatisch. Omstreeks 01.30 uur ontstond brand in de kelder van een bar vol feestende jongeren, vermoedelijk door vuurwerkfontein op champagneflessen. Doordat er maar één vluchtroute was zaten bezoekers vast, met veertig doden en 19 gewonden tot gevolg. De slachtoffers worden behandeld in diverse ziekenhuizen in Zwitserland en omliggende landen. Tegen eigenaar Jacques Moretti en zijn vrouw Jessica loopt een onderzoek. Een rechter bepaalde vrijdag dat de eigenaar in hechtenis wordt genomen.

voor huid.”

Hij zegt in een ontzettend gemotiveerd team te werken. „Iedereen is zo gedreven en heel bewust bezig met voor wie je het doet. We zien bij vacatures doorgaans veel aanmeldingen. Dat zegt dat er interesse is om je voor dit bijzondere werk in te zetten.” Die drijfveer geldt ook voor Van den Bogaardt zelf. Hij glimlacht. „Het blijft paradoxaal werk. Je hoopt dat je product zo min mogelijk nodig is. Maar als het nodig is, moet het er zijn. En dat motiveert enorm. Je weet waarvoor je het doet.”